

Затверджено
рішенням вченої ради
Економічного факультету
(назва факультету)

протокол № 1 від «30» серпня 2019 р.

Рекомендовано
на засіданні кафедри
«Економіки, бізнесу та управління
персоналом на транспорті»
протокол № 1 від «27» серпня 2019 р.
(назва кафедри)
«Економічна теорія та право»

СИЛАБУС З ДИСЦИПЛІНИ
Економічна теорія та
економіка залізничного транспорту

освітній рівень перший (бакалавр)

галузь знань 12 «Інформаційні технології»
15 «Автоматизація та приладобудування»
27 «Транспорт»
17 «Електроніка та телекомунікації»

спеціальності: 123 «Комп'ютерна інженерія»
151 «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології»
273 «Залізничний транспорт»
172 «Телекомунікації та радіотехніка»

освітня програма: - спеціалізовані комп'ютерні системи (СКС);
- мереживні технології та комп'ютерна техніка (МТКТ);
- автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології (АКІТ);
- інфокомунікація та інженерія (ІКІ);
- телекомунікації та радіотехніка (ТКРТ)
- системи керування рухом поїздів (СКРП)

Час та аудиторія проведення занять: згідно розкладу <http://rasp.kart.edu.ua>

<p>Провідний викладач :Косич Марина Василівна(кандидат економічних наук, доцент), Контакти: +38 (057) 730-10-99, e-mail: mariprof78@gmail.com Викладачі курсу: Александрова Олена Юріївна(кандидат економічних наук, доцент), Контакти: (www.kart.edu.ua/kafedra-etip-ua/kolectuv-kafedru-etip-ua/alexlena06@gmail.com) Куделя Вікторія Іванівна (кандидат економічних наук, доцент), Контакти: +38 (057) 730-19-72; vikaviki1980@gmail.com Мирошниченко Юлія Володимирівна Контакти: +38 (057) 730-19-72, e-mail: yuliamiroshnichenko155@gmail.com Челядінова Наталія Геннадіївна Контакти: +38 (057) 730-19-72, e-mail: natchel.71@gmail.commailto:dergousova@kart.edu.ua</p>
<p>Години прийому та консультації Косич М.В.: 14.00-15.00 вівторок Розміщення кафедри: місто Харків, майдан Фейербаха, 7, 3 корпус, 3 поверх, 307 аудиторія. Години прийому та консультації Куделя В.І.: кожну п'ятницю з 11.00-12.00 Розміщення кафедри: місто Харків, майдан Фейербаха, 7, 3 корпус, 2 поверх, 216 аудиторія.</p>
<p>Веб сторінка курсу: http://do.kart.edu.ua/ Додаткові інформаційні матеріали: http://metod.kart.edu.ua</p>

Команда викладачів:

<p>Лектор: Куделя Вікторія Іванівна (кандидат економічних наук, доцент), Контакти: +38 (057) 730-19-72, e-mail: vikaviki1980@gmail.com Мирошниченко Юлія Володимирівна Контакти: +38 (057) 730-19-72, e-mail: yuliamiroshnichenko155@gmail.com Челядінова Наталія Геннадіївна Контакти: +38 (057) 730-19-72, e-mail: natchel.71@gmail.com</p>
<p>Години прийому та консультації: кожну п'ятницю з 11.00-12.00 Розміщення кафедри: місто Харків, майдан Фейербаха, 7, 3 корпус, 2 поверх, 216 аудиторія.</p>

Економічне життя суспільства, як ніяке інше, безпосередньо торкається кожної людини, бо його первинні інтереси – економічні. Задоволення матеріальних потреб, як би це не суперечило духовному початку, - перше і природне прагнення людини і суспільства. З одного боку, необмежені потреби, що постійно змінюються і зростають, з другого – обмежені ресурси для їхнього задоволення, до того ж розподілені вони між регіонами, країнами, класами, соціальними групами так, що не можуть не формувати часом гострі соціальні проблеми. Як же вийти з цього з найменшими економічними і соціальними затратами, отримавши максимальної ефективності? Тільки спираючись у практичній діяльності на системні знання закономірностей економічного життя – **економічну теорію**.

Сьогодні для значної частини населення терміни і поняття «ринок», «ціна», «інфляція», «безробіття», «дефіцит», «податки» тощо – не абстрактні категорії суто економічної теорії, а наповнені глибоким змістом явища, що позначаються на їхньому повсякденному житті.

Транспорт – це одна з найважливіших галузей господарства, що забезпечує потреби господарства і населення у перевезеннях, але і є найбільшою складовою частиною інфраструктури, служить матеріально-технічною базою формування і розвитку територіального поділу праці, робить істотний вплив на динамічність і ефективність соціально-економічного розвитку окремих регіонів і країни в цілому.

Спад рівня суспільного виробництва в останньому десятиріччі минулого століття викликав значне скорочення обсягів перевезень на залізничному транспорті, що в сукупності з інфляційними процесами значно зменшило його доходи. При цьому потреба в утриманні в належному стані всієї матеріально-технічної бази галузі, збереженні низького рівня тарифів на соціально необхідні пасажирські перевезення залишилась.

Економіка залізничного транспорту досліджує умови і розробляє наукові рекомендації, при дотриманні яких досягається більш повне і високоякісне задоволення потреб економіки і населення в перевезеннях з мінімальними витратами.

Підвищити ефективність функціонування залізничного транспорту можна за рахунок удосконалення його організаційної структури; оновлення його основних фондів і рухомого складу; впровадження новітніх технологій і високошвидкісного руху; надання нових видів послуг і захоплення нових секторів транспортного ринку; збільшення прибутковості перевезень вантажів та пасажирів та інтегрування до європейської транспортної системи.

Курс має на меті сформувати та розвинути наступні компетентності студентів:

1. Ціннісно-сміслову компетентність (передбачає компетентність у сфері розширення світогляду студента в області різноманітних економічних законів та категорій, вона безпосередньо пов'язана з ціннісними орієнтирами на різні економічні явища, здатністю бачити та розуміти навколишній світ, орієнтуватись у ньому, усвідомлювати свою роль і призначення, творчу спрямованість, уміти вибирати цільові та значеннєві установки для своїх дій і вчинків, приймати вірні економічні рішення);

2. Загальнокультурну компетентність (розуміння культурних, історичних та регіональних особливостей, що склалися в Україні та за її межами в області застосування та розвитку економічної теорії);

3. Навчально-пізнавальну компетентність (формування у студента знань й умінь організації цілепокладання, планування, генерації ідей, аналізу, самооцінки навчально-пізнавальної діяльності, креативних навичок продуктивної діяльності у процесі формування економічних відносин. У межах цієї компетентності визначаються вимоги відповідної функціональної грамотності: уміння відрізняти факти від домислів, володіння вимірювальними навичками, використання ймовірнісних, статистичних та інших економічних методів пізнання.);

4. Інформаційну компетентність (за допомогою економічної теорії формуються вміння самостійно шукати, аналізувати та відбирати необхідну інформацію, організувати, перетворювати, зберігати і передавати її);

5. Комунікативну компетентність (розвиток у здобувача навичок роботи в команді шляхом реалізації групових проектів в області економічної теорії, способів взаємодії з оточуючими й окремими людьми, вміння презентувати власний проект та кваліфіковано вести дискусію у досліджуваній сфері);

6. Компетентність особистісного самовдосконалення (спрямована на засвоєння способів інтелектуального саморозвитку, підтримку постійної жаги до самовдосконалення та самопізнання шляхом постійного пошуку нетрадиційних підходів до вирішення економічних питань).

Чому ви маєте обрати цей курс?

Ринкова трансформація економічної системи України об'єктивно потребує підготовки нової генерації спеціалістів, що володіють ґрунтовними знаннями сучасної ринкової економіки, законами її розвитку і функціонування. Без таких знань неможливо підготувати не тільки кваліфікованого спеціаліста будь – якого профілю, а й взагалі сучасно освічену людину.

Рівень економічних знань, економічної культури громадян завжди були і залишаються важливим чинником економічного прогресу суспільства. І, навпаки, відсутність таких знань перетворюється на чинник гальмування прогресу, стримує здійснення економічних реформ.

Цей курс спрямований на формуванню у студентів цілісної системи економічних знань, сучасного економічного мислення і економічної поведінки, озброєння їх знанням методів економічного аналізу, без чого неможливе прийняття та реалізація ефективних господарських і управлінських рішень.

На сьогоднішній день, незважаючи на зростання капітальних вкладень на залізничному транспорті, розміри наявних інвестицій недостатні для задоволення потреб технічного переоснащення залізничного транспорту. На залізницях прогресує тенденція до збільшення фізичного зносу й морального старіння основних фондів. Становище ускладнюється відсутністю реальної фінансової підтримки з боку держави.

Якщо вас цікавить наукові дослідження, що стосуються підвищення ефективності діяльності залізничного транспорту - вам потрібний саме цей курс!

Економіка залізничного транспорту базується на економічній теорії та теорії економічних вчень, яка є теоретичною основою даної дисципліни.

Від здобувачів очікується: базові знання математики, економічної теорії, основ діючого законодавства, макроекономіки та мікроекономіки.

Під час вивчення курсу розглядаються питання, що стосуються ролі транспорту в прискоренні соціально-економічного розвитку країни; організації вантажних і пасажирських перевезень; організації праці і заробітної плати на залізничному транспорті; експлуатаційних витрат і собівартості перевезень і тарифна політики на залізничному транспорті.

Огляд курсу

Даний курс дає студентам глибоке розуміння економічних процесів та явищ ринкової економіки та практичні рекомендації у веденні бізнесу та державного регулювання.

Досвідчена команда викладачів з великим досвідом практичної роботи надає кваліфіковану допомогу (по електронній пошті та особисто у зазначений час консультації) з курсу навчальної дисципліни за відповідними змістовими модулями:

Кількість кредитів ECTS – 3.

Лекції – 30 годин.

Семінарські заняття – 30 годин.

Самостійна робота – 30 годин.

Курс складається з однієї лекції на тиждень і одного практичного заняття. Він супроводжується текстовим матеріалом, наочними прикладами та груповими завданнями. Студенти матимуть можливість застосовувати отримані знання та вирішувати практичні завдання протягом обговорень в аудиторії та розробки бізнес проекту.

Економічна теорія та економіка залізничного транспорту

/ схема курсу

Поміркуй	Лекції	Виконай
	Довідковий матеріал	
	Презентації	
	Обговорення в аудиторії	
	Групові завдання	
	Індивідуальні консультації	
	Залік	

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті Університету (<http://kart.edu.ua>), включаючи навчальний план, лекційні матеріали, завдання та правила оцінювання курсу).

Додатковий матеріал та посилання на електронні ресурси доступні на сайті Університету у розділі «дистанційне навчання» поряд із питаннями, над якими необхідно поміркувати під час підготовки для обговорення в аудиторії. Необхідна підготовка повинна бути завершена до початку наступної лекції. Ви повинні бути готовими до дискусій та мозкових штурмів – ми хочемо знати, що ви думаєте!

Теми курсу

I семестр . Для денної форми навчання

Тиждень	Кількість годин	Тема лекції	Кількість годин	Тема практичних, семінарських та лабораторних занять
1	2	Лекц.№1. Економічна теорія: зміст і методи економічних досліджень. Економічні системи, економічна різноманітність	2	Сем. 1 Економічна теорія: зміст і методи економічних досліджень. Відносини власності і їх роль в економічній системі суспільства

2	2	Лекц.№2 Сучасний ринок, його структура і функції. Попит і пропозиція	2	Сем. 2.Сучасний ринок, його структура і функції. Попит і пропозиція
3	1	Лекц.№3 Підприємство (фірма). Витрати виробництва і прибуток	1	Сем. 3.Підприємство (фірма) в системі економічних відносин. Підприємство. Витрати виробництва.
4	2	Лекц.№4. Особливості формування витрат і прибутків в умовах неконкурентних ринків	2	Сем. 4 Особливості формування витрат і прибутків в умовах неконкурентних ринків
5	2	Лекц.№5. Вимірювання національного обсягу виробництва. Основні показники макроекономіки. Загальна макроекономічна рівновага: модель сукупного попиту та сукупної пропозиції	2	Сем. 5 Вимірювання національного обсягу виробництва. Основні показники макроекономіки. Загальна макроекономічна рівновага: модель сукупного попиту та сукупної пропозиції
6	2	Лекц.№6. Макроекономічна нестабільність: економічні цикли. Безробіття та інфляція	2	Сем. 6 Порушення макроекономічної рівноваги. Теорія циклів економічного розвитку. Макроекономічна нестабільність: безробіття та інфляція
7	2	Лекц.№7Гроші та їх функції. Грошово-кредитна систем	2	Сем. 7 Гроші та їх функції.Попит на гроші. Пропозиція грошей.
8	2	Лекц.№8. Державне регулювання економіки	2	Сем. 8Банківська система економіки. Державне регулювання економіки. Форми і методи державного регулювання економіки.
Модульний контроль знань				
8	2	Об'єкт, предмет, задачі курсу економіки залізничного транспорту Економіка залізничного транспорту як навчальна дисципліна. Об'єкт і предмет дисципліни. Продукція залізничного транспорту і її особливості. Визначення транспортного комплексу країни.	2	Порівняльна характеристика різних видів транспорту
9	2	Організація і планування вантажних і пасажирських перевезень. Показники вантажних перевезень. Зміст плану вантажних перевезень. Якісні показники вантажних перевезень. Показники пасажирських перевезень.	2	Розрахунок кількісних та якісних показників вантажних та пасажирських перевезень залізничного транспорту

10	2	Організація праці на залізничному транспорті. Продуктивність праці і шляхи її підвищення в сучасних умовах. Особливості організації праці на залізниці. Робочий час і час відпочинку. Способи визначення чисельності персоналу. Продуктивність праці і методи її визначення.	2	Розрахунок контингенту працюючих. Визначення продуктивності праці.
11	2	Оплата праці робітників залізничного транспорту Сутність заробітної плати. Тарифна система оплати праці. Форми і системи оплати праці. Види доплат і порядок їх визначення. Визначення річного фонду заробітної плати.	2	Розрахунок заробітної плати, річного загального фонду заробітної плати, середньомісячної заробітної плати
12	2	Експлуатаційні витрати залізничного транспорту. Визначення і класифікація експлуатаційних витрат. Планування експлуатаційних витрат за елементами. Планування експлуатаційних витрат за статтями.	2	Розрахунок експлуатаційних витрат за елементами та статтями
13	2	Собівартість перевезень на залізничному транспорті. Поняття собівартості залізничних перевезень і методи її визначення. Вплив якісних показників використання рухомого складу на собівартість перевезень.	2	Розрахунок собівартості залізничних перевезень
14	2	Тарифна політика і тарифи на залізничному транспорті. Визначення тарифів. Вантажні залізничні тарифи. Диференціація вантажних залізничних перевезень. Диференціація пасажирських залізничних перевезень. Шляхи удосконалення тарифів.	2	Визначення утворення доходів, прибутку та їх використання.
15	1	Визначення економічної ефективності заходів на залізничному транспорті.	1	Розрахунок економічної ефективності заходів на залізничному транспорті
Модульний контроль знань				
Залік с дисципліни				

I семестр . Для заочної форми навчання

Тиждень	Кількість годин	Тема лекції	Кількість годин	Тема практичних, семінарських та лабораторних занять
1	1	Предмет і метод економічної теорії. Економічна система суспільства.	1	Предмет і метод економічної теорії. Економічна система суспільства.
2	1	Попит та пропозиція. Теорія еластичності.	1	Попит та пропозиція. Теорія еластичності.
	2	Організація праці на залізничному транспорті. Продуктивність праці і шляхи її підвищення в сучасних умовах. Особливості організації праці на залізниці. Робочий час і час відпочинку. Способи визначення чисельності персоналу. Продуктивність праці і методи її визначення.	2	Розрахунок контингенту працюючих. Визначення продуктивності праці.
	2	Оплата праці робітників залізничного транспорту Сутність заробітної плати. Тарифна система оплати праці. Форми і системи оплати праці. Види доплат і порядок їх визначення. Визначення річного фонду заробітної плати.	2	Розрахунок заробітної плати, річного загального фонду заробітної плати, середньомісячної заробітної плати
	2	Визначення економічної ефективності заходів на залізничному транспорті. Поняття проекту та загальний підхід до вибору найкращого варіанта реалізації проекту. Визначення економічного ефекту від здійснення проекту. Визначення періоду повернення одноразових затрат	2	Розрахунок економічної ефективності заходів на залізничному транспорті
		Залік з дисципліни		

Теми рефератів:

1. Планування контингенту робітників залізничного транспорту. Фактори, які впливають на підвищення продуктивності праці.
2. Які витрати входять в склад собівартості робіт на залізничних підприємствах.
3. Тарифна система на залізничному транспорті та її складові.
4. Особливості організації праці на залізничному транспорті.
5. Сутність та значення економічної ефективності. Основні принципи визначення економічної ефективності.
6. Класифікація експлуатаційних витрат за елементами
7. Значення заходів науково-технічного прогресу.

8. Основні показники плану з праці та заробітної плати. Особливості організації праці на залізничному транспорті.
9. Сутність та значення економічного ефекту.
10. Доходи залізниць від перевезень та їх структура. Планування доходів.
11. Продукція та робота залізничного транспорту, її вимірники. Особливості транспортної продукції.
12. Наявний та обліковий контингент та їх розрахунок.
13. Сутність заробітної плати. Форми та системи оплати праці. Тарифна система.
14. Прибуток підприємства. Види прибутку.
15. Визначення загального річного фонду заробітної плати. Основний та додатковий фонди заробітної плати.
16. Сутність заробітної плати.
17. Продуктивність праці. Показники підвищення продуктивності праці.
18. Методи визначення контингенту залізничного транспорту.
19. Фактори, які впливають на підвищення продуктивності праці.
20. Поняття собівартості залізничних перевезень. Методи визначення собівартості залізничних перевезень.
21. Основні принципи організації праці на залізничному транспорті.
22. Планування експлуатаційних витрат. Номенклатура витрат та групування витрат за основними ознаками.
23. Особливості транспорту та транспортної продукції як сфери матеріального виробництва.
24. Класифікація експлуатаційних витрат.
25. Сутність та значення економічної ефективності.
26. Показники ефективності використання основних виробничих фондів.
27. Основні принципи визначення економічної ефективності.
28. За якими видами вартісних оцінок враховуються основні виробничі фонди.
29. Показники ефективності основних виробничих фондів.
30. Знос основних виробничих фондів та амортизація.
31. Планування роботи та парку локомотивів.
32. Собівартість перевезень. Особливості визначення собівартості на залізничному транспорті.
33. Основні фонди залізничного транспорту – визначення, класифікація, структура, облік.
34. Загальне визначення собівартості продукції. Фактори які впливають на зниження собівартості.
35. Сутність інноваційного заходу.
36. Характеристика матеріально-технічної бази залізничного транспорту. Основні напрямки її розвитку.
37. Фізичний та моральний знос основних виробничих фондів. Показники використання основних виробничих фондів.
38. Поняття прибутку. Рентабельність основних виробничих фондів.
39. Експлуатаційна робота залізничного транспорту. Якими документами регламентується експлуатаційна робота залізниць.

40. Залізничний транспорт як сфера матеріального виробництва.
41. Вплив якісних показників використання рухомого складу на собівартість перевезень.
42. Основні виробничі фонди залізничного транспорту
43. Фактори, які впливають на зниження собівартості продукції залізничного транспорту.
44. Яким чином визначаються доходи від вантажних перевезень.
45. Яким чином визначаються доходи від пасажирських перевезень.
46. Тарифи на залізничному транспорті та як вони діляться.
47. Основні напрями вдосконалення тарифної політики на залізничному транспорті.
48. Критерії порівняльної економічної ефективності.
49. Суть методу одиничних витратних ставок.
50. Суть методу розрахунку витрат за окремими статтями номенклатури витрат.

Відвідування лекцій:

Бали за цю складову не нараховуються взагалі, якщо студент не відвідував більш 50% лекційних занять у модулі без поважних причин. За відвідування кожної лекції нараховується 1 бал. **Максимальна сума становить 8 балів.**

Ступінь залученості:

Мета участі в курсі – залучити вас до дискусії, розширити можливості навчання для себе та своїх однолітків. Участь буде оцінюватися на основі кількості та вірності ваших відповідей. Питання, хоча й заохочуються, однак не оцінюються в цьому блоці. Ми намагаємося надати всім студентам рівні та справедливі можливості для підвищення власною залученості. **Максимальна сума становить 12 балів.**

Практичні заняття:

Оцінюються за ступенем активності студентів на занятті. **Максимальна сума становить 20 балів.**

Модульне тестування:

Оцінюються за вірними відповідями на тестові модульні питання. **Максимальна кількість становить 40 балів за модуль.**

Залік:

- Студент отримує залік за результатами модульного 1-го та 2-го контролю шляхом накопичення балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент становить 100 (до 60 балів поточного контролю та до 40 балів тестування). Середнє арифметичне суми модульних оцінок складає заліковий бал. Якщо студент не погоджується із запропонованими балами він може підвищити їх на заліку, відповівши на питання викладача.

Очікуванні результати навчання

Дана дисципліна дозволить студентам сформувати економічний світогляд на актуальні питання сьогодення: рішення господарських питань приватних осіб, окремих галузей господарства – залізниці або державних органів управління. Розгляд даного курсу дозволить студентам навчитися відокремлювати суттєву економічну інформацію від несуттєвої та розуміти особливості розвитку економіки України.

Вирішуючи задачі, розглядаючи конкретні ситуації, студенти навчаються різним методам економічного аналізу, самостійно оцінюють економічну реальність і роблять

висновки про оптимальні господарські рішення за наявних обмежених ресурсів та альтернативних можливостей їх використання.

Команда викладачів:

● **Косич Марина Василівна** (<http://kart.edu.ua/2015-09-15-11-05>) – лектор з питань економічної теорії в УкрДУЗТ. Отримала ступінь к.е.н. за спеціальністю 08.01.01 – «Економічна теорія» в Харківському національному університеті ім. В.Н. Каразіна у 2005 році. Напрямки наукової діяльності: природні монополії.

Александрова Олена Юріївна (www.kart.edu.ua/kafedra-etip-ua/kolectuv-kafedru-etip-ua/alexlena06@gmail.com) – лектор з економічної теорії в УкрДУЗТ. Отримала ступінь к.е.н. за спеціальністю 08.00.03 – «Економіка та управління національним господарством» у 2018 р. Напрямки наукової діяльності : державне регулювання механізму забезпечення економічної безпеки регіонів.

● **Куделя Вікторія Іванівна** (<http://kart.edu.ua/pro-kafedru-ekbiupt-ua/kolectuv-kafedru-ekbiupt-ua/куделя-вікторія-іванівна>) – лектор, к.е.н., доцент кафедри економіки, бізнесу та управління персоналом на транспорті УкрДУЗТ. Кандидат економічних наук (2006 р., спеціальність 08.07.04 – економіка транспорту і зв'язку). Напрямки наукової діяльності: шляхи підвищення конкурентоспроможності вантажних залізничних перевезень, інвестиційно-інноваційний розвиток залізничного комплексу України, ризик-менеджмент, економіка залізничного транспорту.

● **Мирошниченко Юлія Володимирівна** (<http://kart.edu.ua/kafe-ekbiupt-ua/kolectuv-kafedru-ekbiupt-ua/myroshnychenko-yuv-ua>) – лектор з питань організації виробництва на підприємствах залізничного транспорту в УкрДУЗТ. Отримала ступінь к.е.н. за спеціальністю 08.00.03 – «Економіка та управління національним господарством» в УкрДУЗТ у 2011 році. Напрямки наукової діяльності: соціальна політика держави в пасажирських перевезеннях на залізничному транспорті; шляхи підвищення конкурентоспроможності пасажирських залізничних перевезень; стратегічний розвиток підприємств залізничного транспорту; макроекономічна нестабільність та її наслідки для економіки країни; економіка праці та соціально – трудові відносини; кадрова політика на підприємствах.

● **Челядінова Наталія Геннадіївна** (<http://kart.edu.ua/pro-kafedru-ekbiupt-ua/kolectuv-kafedru-ekbiupt-ua/челядінова-наталія-геннадіївна>) - лектор, к.е.н., доцент кафедри економіки, бізнесу та управління персоналом на транспорті УкрДУЗТ. Отримала ступінь к.е.н. за спеціальністю 08.00.03 – «Економіка та управління національним господарством» в УкрДУЗТ у 2012 році. Напрямки наукової діяльності: інноваційно-інвестиційний розвиток залізничного транспорту; шляхи підвищення конкурентоспроможності залізничних перевезень; кадровий менеджмент; економіка залізничного транспорту.

Транспорт – це одна з найважливіших галузей господарства, що забезпечує потреби господарства і населення у перевезеннях, але і є найбільшою складовою частиною інфраструктури, служить матеріально-технічною базою формування і розвитку територіального поділу праці, робить істотний вплив на динамічність і ефективність соціально-економічного розвитку окремих регіонів і країни в цілому.

Спад рівня суспільного виробництва в останньому десятиріччі минулого століття викликав значне скорочення обсягів перевезень на залізничному транспорті, що в сукупності з інфляційними процесами значно зменшило його доходи. При цьому потреба в утриманні в належному стані всієї матеріально-технічної бази галузі, збереженні низького рівня тарифів на соціально необхідні пасажирські перевезення залишилась.

Економіка залізничного транспорту досліджує умови і розробляє наукові рекомендації, при дотриманні яких досягається більш повне і високоякісне задоволення потреб економіки і населення в перевезеннях з мінімальними витратами.

Підвищити ефективність функціонування залізничного транспорту можна за рахунок удосконаленням його організаційної структури; оновлення його основних фондів і рухомого складу; впровадження новітніх технологій і високошвидкісного руху; надання нових видів послуг і захоплення нових секторів транспортного ринку; збільшення прибутковості перевезень вантажів та пасажирів та інтегрування до європейської транспортної системи.

Курс має на меті сформувати та розвинути наступні компетентності студентів:

- 1. Ціннісно-смыслову компетентність** (формування та розширення світогляду студента в галузі економіки залізничного транспорту, здатність до розуміння актуальності вдосконалення транспортної системи);
- 2. Загальнокультурну компетентність** (розуміння культурних, історичних та регіональних особливостей, що склалися в Україні та за її межами в галузі економіки залізничного транспорту);
- 3. Навчально-пізнавальну компетентність** (формування у студента зацікавленості до вміння аналізувати техніко-економічні показники та визначати основні напрямки розвитку на всіх рівнях управління залізничним транспортом; вміння оцінити економічну ефективність капіталовкладень, нової техніки, винаходів і раціоналізаторських пропозицій в структурні підрозділи залізниці; вміння оцінювати кінцеві результати виробничо-фінансової діяльності залізничного транспорту, використовувати економічні важелі для поліпшення якості і підвищення ефективності його діяльності);
- 4. Інформаційну компетентність** (розвиток вмінь студента щодо застосовування економіко-математичних методів і ПК при плануванні та організації роботи підприємств залізничного транспорту; здійснення економічного аналізу роботи підприємств залізничного транспорту, розкривати резерви, знаходити конкретні шляхи їхньої реалізації);
- 5. Комунікативну компетентність** (розвиток у студента навичок роботи в команді шляхом реалізації групових проєктів в галузі наукових досліджень транспортних технологій, вміння презентувати власний проєкт та кваліфіковано вести дискусію у досліджуваній сфері);
- 6. Компетентність особистісного самовдосконалення** (елементи фізичного, духовного й інтелектуального саморозвитку, емоційної саморегуляції та самопідтримки; підтримка постійного прагнення самовдосконалення та самопізнання, здатність до розуміння та використання сучасних методів підвищення ефективності роботи залізничного транспорту).

Чому Вас має зацікавити поглиблене вивчення цього курсу?

На сьогоднішній день, незважаючи на зростання капітальних вкладень на залізничному транспорті, розміри наявних інвестицій недостатні для задоволення потреб технічного переоснащення залізничного транспорту. На залізницях прогресує тенденція до збільшення фізичного зносу й морального старіння основних фондів. Становище ускладнюється відсутністю реальної фінансової підтримки з боку держави.

У цих умовах, знання дисципліни «Економіка залізничного транспорту» стає обов'язковим в освіті студентів Українського державного університету залізничного транспорту.

Якщо вас цікавить наукові дослідження, що стосуються підвищення ефективності діяльності залізничного транспорту - вам потрібний саме цей курс!

Економіка залізничного транспорту базується на економічній теорії та теорії економічних вчень, яка є теоретичною основою даної дисципліни.

Від здобувачів очікується: базові знання математики, економічної теорії, основ діючого законодавства, макроекономіки та мікроекономіки.

Під час вивчення курсу розглядаються питання, що стосуються ролі транспорту в прискоренні соціально-економічного розвитку країни; організації вантажних і пасажирських перевезень; організації праці і заробітної плати на залізничному транспорті; експлуатаційних витрат і собівартості перевезень і тарифна політики на залізничному транспорті.

Команда викладачів нашої кафедри будуть готові надати будь-яку допомогу з деякими з найбільш складних аспектів курсу по електронній пошті, на форумі і особисто - у робочий час.

Огляд курсу

Тема 1. Об'єкт, предмет, задачі курсу економіки залізничного транспорту.

Тема 2. Організація і планування вантажних і пасажирських перевезень.

Тема 3. Організація праці на залізничному транспорті. Продуктивність праці і шляхи її підвищення в сучасних умовах

Тема 4. Оплата праці робітників залізничного транспорту.

Тема 5. Експлуатаційні витрати залізничного транспорту

Тема 6. Собівартість перевезень на залізничному транспорті

Тема 7 Тарифна політика і тарифи на залізничному транспорті

Тема 8 . Визначення економічної ефективності заходів на залізничному транспорті

Практичні заняття курсу передбачають виконання завдань з розрахунку кількісних та якісних показників вантажних та пасажирських перевезень залізничного транспорту, розрахунку контингенту працюючих і продуктивності праці, розрахунку заробітної плати, річного загального фонду заробітної плати, середньомісячної заробітної плати, експлуатаційних витрат, собівартості залізничних перевезень та визначення доходів, прибутку та економічної ефективності заходів на залізничному транспорті.

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті Університету (<http://kart.edu.ua>), включаючи навчальний план, лекційні матеріали, презентації, завдання та правила оцінювання курсу)

Додатковий матеріал та посилання на електронні ресурси доступні на сайті Університету у розділі «дистанційне навчання» поряд із питаннями, над якими необхідно

поміркувати під час підготовки для обговорення в аудиторії. Необхідна підготовка повинна бути завершена до початку наступної лекції. Ви повинні бути готовими до дискусій та мозкових штурмів – ми хочемо знати, що ви думаєте!

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. www.mintrans.gov.ua; www.mtu.gov.ua
2. www.uz.gov.ua
3. : www.pz.gov.ua
4. URL:railway.lviv.ua
5. www.swrailway.gov.ua
6. www.odz.gov.ua
7. URL:www.dp.uz.gov.ua
8. : www.railway.dn.ua
9. www.ukrstat.gov.ua

Лекції та практичні заняття

Денна форма навчання. Пильнуйте за змінами у розкладі.

Тижні	Кільк. год.	Тема лекції	Кільк. год.	Тема практичних занять
8	2	Об'єкт, предмет, задачі курсу економіки залізничного транспорту Економіка залізничного транспорту як навчальна дисципліна. Об'єкт і предмет дисципліни. Продукція залізничного транспорту і її особливості. Визначення транспортного комплексу країни.	2	Порівняльна характеристика різних видів транспорту
9	2	Організація і планування вантажних і пасажирських перевезень. Показники вантажних перевезень. Зміст плану вантажних перевезень. Якісні показники вантажних перевезень. Показники пасажирських перевезень.	2	Розрахунок кількісних та якісних показників вантажних та пасажирських перевезень залізничного транспорту
10	2	Організація праці на залізничному транспорті. Продуктивність праці і шляхи її підвищення в сучасних умовах. Особливості організації праці на залізниці. Робочий час і час відпочинку. Способи визначення чисельності персоналу. Продуктивність праці і методи її визначення.	2	Розрахунок контингенту працюючих. Визначення продуктивності праці.

11	2	<p>Оплата праці робітників залізничного транспорту Сутність заробітної плати. Тарифна система оплати праці. Форми і системи оплати праці. Види доплат і порядок їх визначення. Визначення річного фонду заробітної плати.</p>	2	Розрахунок заробітної плати, річного загального фонду заробітної плати, середньомісячної заробітної плати
12	2	<p>Експлуатаційні витрати залізничного транспорту. Визначення і класифікація експлуатаційних витрат. Планування експлуатаційних витрат за елементами. Планування експлуатаційних витрат за статтями.</p>	2	Розрахунок експлуатаційних витрат за елементами та статтями
13	2	<p>Собівартість перевезень на залізничному транспорті. Поняття собівартості залізничних перевезень і методи її визначення. Вплив якісних показників використання рухомого складу на собівартість перевезень.</p>	2	Розрахунок собівартості залізничних перевезень
14	2	<p>Тарифна політика і тарифи на залізничному транспорті. Визначення тарифів. Вантажні залізничні тарифи. Диференціація вантажних залізничних перевезень. Диференціація пасажирських залізничних перевезень. Шляхи удосконалення тарифів.</p>	2	Визначення утворення доходів, прибутку та їх використання.
15	1	<p>Визначення економічної ефективності заходів на залізничному транспорті. Поняття проекту та загальний підхід до вибору найкращого варіанта реалізації проекту. Визначення економічного ефекту від здійснення проекту. Визначення періоду повернення одноразових затрат.</p>	1	Розрахунок економічної ефективності заходів на залізничному транспорті
Модульний контроль знань №2				
Залік з дисципліни				

Заочна форма навчання. Пильнуйте за змінами у розкладі.

Тижні	Кільк. год.	Тема лекції	Кільк. год.	Тема практичних занять
1	2	<p>Організація праці на залізничному транспорті. Продуктивність праці і шляхи її підвищення в сучасних умовах. Особливості організації праці на залізниці. Робочий час і час відпочинку. Способи визначення чисельності персоналу. Продуктивність праці і методи її визначення.</p>	2	<p>Розрахунок контингенту працюючих. Визначення продуктивності праці.</p>
2	2	<p>Оплата праці робітників залізничного транспорту Сутність заробітної плати. Тарифна система оплати праці. Форми і системи оплати праці. Види доплат і порядок їх визначення. Визначення річного фонду заробітної плати.</p>	2	<p>Розрахунок заробітної плати, річного загального фонду заробітної плати, середньомісячної заробітної плати</p>
3	2	<p>Визначення економічної ефективності заходів на залізничному транспорті. Поняття проекту та загальний підхід до вибору найкращого варіанта реалізації проекту. Визначення економічного ефекту від здійснення проекту. Визначення періоду повернення одноразових затрат.</p>	2	<p>Розрахунок економічної ефективності заходів на залізничному транспорті</p>
Залік з дисципліни				

Правила оцінювання

При заповненні заліково-екзаменаційної відомості та залікової книжки (індивідуального навчального плану) студента, оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, повинна бути переведена до національної шкали (5, 4, 3,) та шкали ECTS (A, B, C, D, E)

Визначення назви за державною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
ДОБРЕ – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

Завдання на самостійну роботу:

- Студентам пропонується обрати один з запропонованих варіантів завдання для виконання власного розрахунку впродовж семестру. За вчасне та вірне виконання завдання нараховується **20 балів до поточного модульного контролю**. За вчасне та частково вірне виконання – від 15 до 20 балів. За невиконане завдання бали не нараховуються. Перебіг поточного виконання завдання та питання для обговорення надсилаються на e-mail викладача або перевіряються ним особисто.
- Студенти мають прорецензувати одну роботу іншого студента впродовж семестру очно та висловити свої критичні зауваження.

	Розділи завдання
1	Визначення інвестиційних ресурсів
2	Визначення виплат за залучені кошти
3	Розрахунок чисельності та заробітної плати штату електромеханіків та електромонтерів
4	Визначення поточних витрат
5	Вартісна оцінка результатів
6	Оцінка економічної доцільності впровадження нових пристроїв в галузі автоматики, телемеханіки та зв'язку

№ з/п	Теми проектів
1	Ціноутворення на різних типах ринків.
2	Національна економіка як об'єкт економічної теорії.
3	Закон попиту та його пояснення базовими положеннями теорії поведінки споживача.
4	Зайнятість і безробіття у вітчизняній економіці.
5	Монетарна політика Національного банку України.
6	Роль державного сектору у стабілізації національної економіки.
7	Особливості функціонування ринку капіталу в Україні.
8	Тенденції розвитку власності в Україні та у світі.
9	Особливості формування ринків праці, землі та капіталів в Україні.
10	Попит на товари в умовах досконало конкурентного ринку.

Відвідування лекцій:

Бали за цю складову не нараховуються взагалі, якщо студент не відвідував більш 50% лекційних занять у модулі без поважних причин. За відвідування кожної лекції нараховується 1 бал. **Максимальна сума становить 8 балів.**

Ступінь залученості:

Мета участі в курсі – залучити вас до дискусії, розширити можливості навчання для себе та своїх однолітків. Участь буде оцінюватися на основі кількості та вірності ваших відповідей. Питання, хоча й заохочуються, однак не оцінюються в цьому блоці. Ми намагаємося надати всім студентам рівні та справедливі можливості для підвищення власною залученості. **Максимальна сума становить 12 балів.**

Практичні заняття:

Оцінюються за ступенем активності студентів на занятті. **Максимальна сума становить 20 балів.**

Модульне тестування:

Оцінюються за вірними відповідями на тестові модульні питання. **Максимальна кількість становить 40 балів за модуль.**

Залік:

- Студент отримує залік за результатами модульного 1-го та 2-го контролю шляхом накопичення балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент становить 100 (до 60 балів поточного контролю та до 40 балів тестування). Середнє арифметичне суми модульних оцінок складає заліковий бал. Якщо студент не погоджується із запропонованими балами він може підвищити їх на заліку, відповівши на питання викладача (Додаток 1).

Очікувані результати навчання

Вивчаючи цей курс, студент зможе самостійно формулювати вимоги до експлуатаційно-економічних параметрів перспективної транспортної техніки, а також планувати і прогнозувати роботу і розвиток залізничного транспорту та його окремих ланок, оцінювати пропорційність у розвитку галузей залізниць.

Виконувати аналіз техніко-економічних показників підприємств залізничної галузі.

Оцінювати економічну ефективність капіталовкладень, нової техніки, винаходів і раціоналізаторських пропозицій у галузях залізничного господарства і визначати транспортні витрати на вантажні та пасажирські перевезення залізничним транспортом.

А головне, оцінювати кінцеві результати виробничо-фінансової діяльності підприємств залізничного транспорту, використовувати економічні важелі для поліпшення якості і підвищення ефективності транспортного виробництва.

Кодекс академічної доброчесності

Порушення Кодексу академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Кодекс доступний за посиланням: <http://kart.edu.ua/documentu-zvo-ua>

Зокрема, дотримання Кодексу академічної доброчесності УкрДУЗТ означає, що вся робота на іспитах та заліках має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консультуватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати завдання, керуючись власними знаннями, уміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у звітах, самостійних роботах чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими студентами над виконанням індивідуальних завдань, ви повинні зазначити ступінь їх залученості до роботи.

Інтеграція студентів із обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції студентів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій.

Доступ до матеріалів дистанційного навчання з цього курсу можна знайти за посиланням: <http://do.kart.edu.ua/>

Додаток 1

Запитання до заліку

1. Об'єкт, предмет і зміст курсу.
2. Теоретичні основи економіки залізничного транспорту.
3. Продукція транспорту, її вимірники і особливості.
4. Особливості продукції залізничного транспорту.
5. ЕТС України і місце в ній залізничного транспорту.
6. Сутність і значення економічної ефективності.
7. Основні принципи визначення економічної ефективності.
8. Визначення загальної економічної ефективності.
9. Визначення порівняльної економічної ефективності.
10. Методи обліку фактора часу при виборі кращого розвитку.
11. Визначення капітальних вкладень.
12. Визначення експлуатаційних витрат.
13. Метод одиничних витратних ставок.
14. Метод групових витратних ставок.
15. Метод укрупнених витратних ставок.
16. Ефективність заходів НТП.
17. Метод дисконтування.
18. Заходи щодо підвищення ефективності роботи залізничного транспорту.

19. Планування капітальних вкладень.
20. Джерела фінансування капітальних вкладень.
21. Зміст плану капітальних вкладень.
22. Планування вантажних перевезень.
23. Показники планів перевезень.
24. Пасажирських перевезення і їх планування.
25. Класифікація пасажирських перевезень.
26. Планування пасажирських перевезень.
27. Планування організації праці.
28. Робочий час і час відпочинку.
29. Наукова організація праці.
30. Планування оплати праці.
31. Планування додаткової заробітної платні.
32. Порядок преміювання.
33. Продуктивність праці і умови її підвищення в умовах ринкових відносин.
34. Показники продуктивності праці в лінійних підприємствах.
35. Планування експлуатаційних витрат.
36. Структура експлуатаційних витрат.
37. Основні способи планування експлуатаційних витрат.
38. Планування витрат на паливо і електроенергію.
39. Планування амортизаційних відрахувань.
40. Собівартість перевезень і методи її визначення.
41. Методи визначення собівартості перевезень.
42. Собівартість пасажирських перевезень.
43. Визначення тарифів.
44. Визначення вантажних залізничних тарифів.
45. Диференціація вантажних залізничних тарифів.
46. Порядок визначення тарифів на українських залізницях.
47. Основні принципи побудови пасажирських тарифів.
48. Шляхи вдосконалення тарифів.
49. Основні напрямки тарифної політики.
50. Планування доходів і прибутку.